

Kunst

Natuur

Geschiedenis

wisseling der tijden

3 km tentoonstellingsparcours

18. mei – 19. oktober 2008

aan de grensovergang Köpfchen
Aken (D) – Raeren/Hauset (B)

Kunstroute

Zintuigen-stopplaatsen

Rondleiding

Bosatelier

Workshop

Concert

Film

Performance

Lezing

Forum

Café

een project van KuKuK V.o.G./e.V

1,-€

www.zeitenwechsel.eu

Zeiten Wechsel

Wir werden
auch in Zukunft
ganz sicher für
Sie da sein ...

... sogar,
wenn es schon
5 vor 12 ist.

B-4730 Raeren
Hochstraße 36
Tel. +32 87 85 80 80

www.brandt-versicherungen.be

inhoudsopgave

- 4 Begroeting
Isabelle Weykmans, Minister DG (B)
Angela Braun-Kampschulte, Staatskanzlei NRW (D)
- 6 KuKuK V.o.G./e.V. – kunst en cultuur te Köpfchen
- 8 De tentoonstelling **WisselingderTijden**
- 10 Plan van de tentoonstellingsroute **WisselingderTijden**
- 12 Tentoonstellende kunstenaressen en kunstenaars
- 24 Begeleidend programma Bospedagogie
- 28 Vernissage – Finissage
- 29 Omkaderend programma
- 50 Kulturbahnhof Roetgen
- 51 Grenshalte Köpfchen: De toekomst
- 52 Grensroutes
- 53 EuRegionale 2008
- 54 Impressum en met dank aan ...

WisselingderTijden – deze titel roept een gevoel van verandering en van vernieuwing op. En dat is het wat alle kunstliefhebbers en cultuurvrienden te wachten staat, als ze de grensovergang te Köpfchen in de periode van lente tot herfst 2008 bezoeken. In tegenstelling tot het pilootproject, waarbij de grensgeschiedenis centraal stond, wordt in het presentatiejaar van de Euregionale 2008 de blik gericht op het hier en nu. Maar men kan bijna niet anders dan ook een blik naar de toekomst te wagen. De interdisciplinaire kunstroute van de Duits-Belgische kunst- en cultuurvereniging KuKuK bemiddelt aan de hand van talloze werken van Euregionale kunstenaars tussen vreemdheid en vertrouwdheid. Ze maakt het mogelijk, om deze plaats vanuit een ander, ongewoon perspectief te ontdekken. Bewegingspatronen van moderne grensgangers, het dagelijkse leven en de grensoverschrijdende wederzijdse uitwisseling staan in het middelpunt. Het feit dat dit evenement net plaats vindt in het Europese jaar van de interculturele dialoog geeft er nog een bijkomende betekenis aan.

In naam van de regering van de Duitstalige gemeenschap van België wil ik mijn hartelijke dank uitspreken aan de organisatoren, de deelnemende kunstenaars en alle vrijwilligers zonder wiens hulp men het project niet had kunnen verwirkelijken. Ik wens alle bezoekers nieuwe, spannende en verrijkende grenservaringen bij de grensovergang Köpfchen.

Isabelle Weykmans

Minister van de Duitstalige gemeenschap van België

“Draaischijf van Europese cultuur”, “Ontvankelijk voor invloeden” en “Tijden doorschrijden” – dit zijn de drie profielen van de regionale cultuurpromotie in de REGIO Aken. Ze kentekenen de initiatieven die in grensoverschrijdende kunst- en cultuurprojecten met de burens corresponderen, die interdisciplinair en multicultureel functioneren, en die zich bezig houden met het onderzoeken van de uitgebreide historische ontwikkelingen. Het project “WisselingderTijden” doet dit idee van grensoverschrijdende uitwisseling artistiek heropleven en nodigt u uit op ‘bewandelbaar’ kunstgenot, zintuigenstopplaatsen en een bosatelier.

De grensovergang “Köpfchen” waar het project plaats vindt, getuigt van de gemeenschappelijke en gescheiden geschiedenis van deze drievoudige grensstreek. Tijdens het proces van de Europese eenmaking worden grenzen geopend en wordt de wisseling van kant vergemakkelijkt die hier en elders in Europa inmiddels tot het dagelijkse leven hoort. De WisselingDerTijden verzoent en daagt tegelijkertijd uit.

De kunstroute WisselingderTijden correspondeert met de alomtegenwoordige grenzen: oude en nieuwe, kunstmatige en fysieke, gedachte en gevoelde grenzen. Het project biedt u de mogelijkheid en verzoekt u tegelijkertijd om te ‘erkennen’ en te ‘overschrijden’.

Ik bedank iedereen die bij het project betrokken was en ik wens alle bezoekers spannende ontdekkingen en nieuwe inzichten toe met betrekking tot grenzen en het overwinnen van deze grenzen!

Angela Braun-Kampschulte

Staatskanzlei NRW

Referat Regionale Kulturpolitik

KuKuK V.o.G./e.V.

Kunst en cultuur te Köpfchen
De Belgisch-Duitse vereniging

Grensovergangen zijn plaatsen van ambivalentie en spanning. Bij Köpfchen loopt de 'grens' al sinds eeuwen. Hier heerst een komen en gaan van de Europese machten. De Belgisch-Duitse vereniging KuKuK vat de met symboliek beladen grensovergang op als ruimte voor kunst en cultuur, als 'entree' naar de burens en als model voor de Europese grensverbinding.

KuKuK zet de 'scheidingslijn grens' in scène en doet haar heropleven. De bijzondere ligging en de geschiedenis van de grensovergang Köpfchen zijn de hiervoor aan de basis liggende inspiratiebronnen. Duizenden 'grensgangers' hebben deze plaats naar aanleiding van talrijke activiteiten bezocht. De jonge vereniging zet zich in voor haar opwaardering en haar nieuwe vormgeving.

KuKuK is haar promotie waard!

De actieve leden van de Belgisch-Duitse vereniging hebben in 8 jaar vrijwilligerswerk veel in beweging gezet. KuKuK ontvangt geen regelmatige financiële ondersteuning. Voor ieder project worden openlijke hulpmiddelen aangevraagd en sponsors gezocht. Door lid te worden of door een gift te storten kunt u meehelpen om een basis voor onze vereniging te financieren!

Jaarlijkse bijdrage: 25,00 EUR (vermindering: 12,50 EUR)

Infomatie

info@kukukandergrenze.org
www.kukukandergrenze.org

Contactperson

Alice Loo,
KuKuK kantoor
Telefoon +49 (0)241 55 94 23 06

Adres België

KuKuK V.o.G. - Kunst und Kultur im Köpfchen
Aachener Straße 261a
4730 Raeren, België

Adres Duitsland

Kunst und Kultur im Köpfchen e. V. - KuKuK
Eupener Straße 420
52076 Aken, Duitsland

Rekeningnummers voor giften en lidmaatschapsbijdrage

In België

KuKuK V.o.G., KBC, 731-0007589-95

In Duitsland

Kunst und Kultur im Köpfchen e. V.
Aachener Bank, BLZ 390 601 80, Konto 139 235 010

KuKuK

wisselingdertijden

De grensovergang Köpfchen tussen Aken (D) en Raeren (B) is geografisch ingebed in de "Grensroutes" van de **EuRegionale**, en zal in 2008 weer een schouwspel zijn van experimentele artistieke ensceneringen en fantasievolle culturele samenwerking.

Reeds in 2006 zorgde de Duits-Belgische kunst- en cultuurvereniging "Ku-KuK" met het pilootproject "WisselingVanKant" voor een groot enthousiasme. Met meer dan 10.000 bezoekers werd het project een mijpaal en wegwijzer voor de GrensKunstRoute van dit jaar.

Op 18 mei om 14 uur zal "**WisselingderTijden**" plechtig geopend worden met muziek (IGRA-Aachen), culinaire specialiteiten, kunstrondleidingen en activiteiten in het bosatelier. Vanaf die dag zullen de kunstroute, het zintuigenparcours, het bosatelier en het BoomDroomHuis altijd toegankelijk zijn tot aan (of: tot en met?) de finissage op 19 oktober. Kunst, cultuur, geschiedenis en natuur worden zinnig-zinvol met elkaar verbonden. Het project richt zich tot een breed eureginaal publiek en spreekt mensen van alle leeftijden aan.

"**WisselingderTijden**" maakt de tegenwoordige verandering aan en van de grenzen tot onderwerp.

Tentoonstellingen in en bij de twee eiland-tolhuisjes, zoals ook op het parcours in het bos, tonen de visie van 22 euregionale kunstenaars. Hun bijdrage werd door een KuKuk-externe jury uitgekozen.

Het "grens-waardige" culturele programma wordt deels in eigen beheer en deels in coöperatie met andere verenigingen georganiseerd. Tentoonstellings-begeleidende kunstrondleidingen, spannende geschiedenis- en natuurrondeleidingen, voordracht- en filmavonden, lezingen, performance en concerten staan mee op het programma. Bovendien zullen er speciaal voor de jeugdige bezoekers aan de leeftijd aangepaste, pedagogisch verantwoorde rondleidingen en workshops zijn.

De Duits-Belgische kunst- en cultuurvereniging Köpfchen "KuKuk" heet u van harte welkom op "**WisselingderTijden 2008**". We nodigen u uit om met ons het "culturele zo- of anderszijn", de individuele verscheidenheid en de menselijke evenwaardigheid te delen en te vieren. Zo zal de gemeenschappelijke rijkdom tot uitdrukking gebracht worden!

WisselingderTijden maakt deel uit van het presentatieprogramma van de **EuRegionale 2008**.

kunstenaars

1.....Brele Scholz.....	Aken (D).....	Babylonisch voor beginners ...
2 18.....Agnes Bläsen-Jansen.....	Kerkrade (NL).....	GRENS-WAARDES
3.....A.M. Can.....	Aken (D).....	Nieuwe werelden
4 20.....Frank Keutgen.....	Plombières (B).....	Horst
5 8.....Ludovic Demarche.....	Luik (B).....	De loopbaan
6.....Renée Reissenweber.....	Köln (D).....	Een verandering is aan de gang
7.....Mels Dees.....	Eindhoven (NL).....	Verkeersticht in de wolken
9.....Ralph Cüpper.....	Eupen (B).....	/ C A B I N E S /
10.....Julien Barzin.....	Theux (B).....	De pil
11.....Tim Strunk.....	Aken (D).....	El camino
12.....Philippe Cloes.....	Visé (B).....	Als wij alleen nog maar onze benen ...
13.....Daniel Dutrioux.....	Luik (B).....	De boom van Steiner
14.....Peter J.M. Schneider.....	Vaals (NL).....	Lente laat zijn blauwe lint ...
15.....Ruth Spätling.....	Köln (D).....	Uitgangspunt grenssteen
16.....Petra Ostré.....	Aken (D).....	Ooggetuigen van de tijd
17.....Frédéric Tolmatcheff.....	Brussels (B).....	Grensoverschrijdend mobile
19.....E. v. Maarschalkeraard.....	Meerlo/Wanssum (B)...	TG-ZW (Time Generator-ZeitWechsel)
21.....Michel Barzin.....	Theux (B).....	Hoe groeien de pindanootjes?
22.....Alexander Freund.....	Aken (D).....	Steen per steen
23.....Willi Filz.....	Amel (B).....	Mensen in het grens
24.....Jean Pirnay.....	Jalhay (B).....	Het ijzer en de vorm

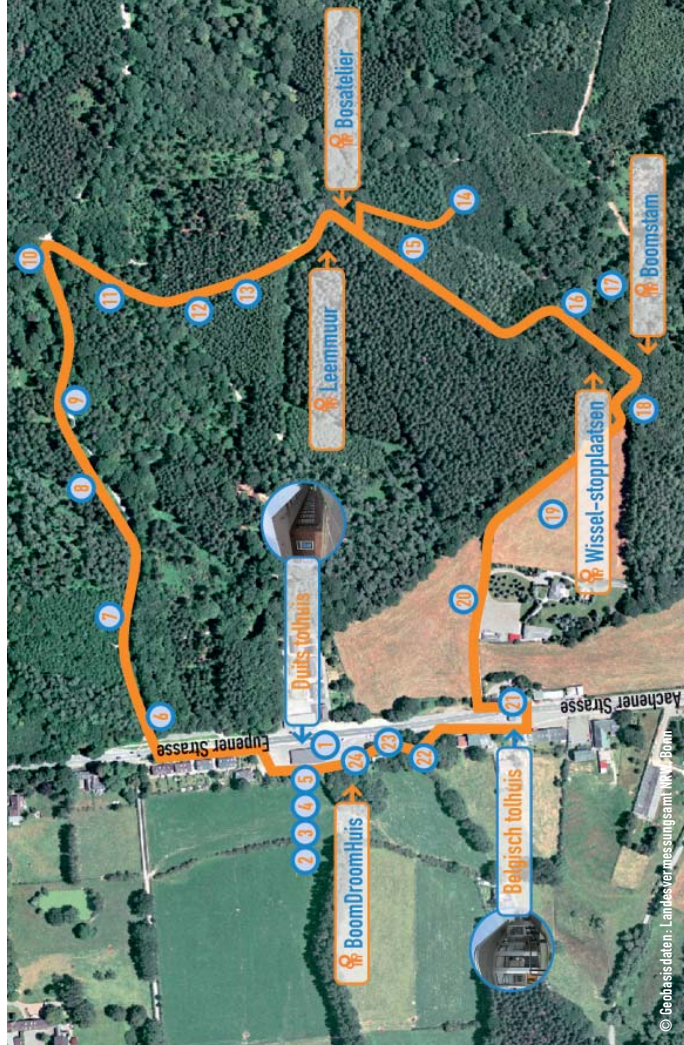
Inkom

Omwille van bijzondere omstandigheden (openbaar bos laat geen toegangsprijs en verkoop toe) zijn wij op giften aangewezen. Wij verzoeken iedere bezoeker vriendelijk om het project met een financiële bijdrage te ondersteunen. Let op de KuKuK-inzamelingsbox en -klok bij de tolhuizen!

Praktische informatie

- 1.....Uitgangspunt en informatie bij de grensovergang "Köpfchen", Aken-Raeren/Hauset
- 2.....De tentoonstelling is vanaf **18 mei 2008** altijd toegankelijk
Het Duits tolhuis is geopend iedere zondag vanaf 14 tot 19 uren
- 3.....Rekening houdend met de weersomstandigheden wordt aangepast schoenwerk aanbevolen
- 4.....Het pad is ten dele niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen
- 5.....Alle bezoekers worden vriendelijk verzocht om geen vuilnis op het terrein achter te laten
- 6.....Honden aan de lijn houden

* Drijfjacht op 15/16 oktober (tentoonstelling niet toegankelijk)

kunstenars

Brele Scholz

Babylonisch voor beginners

"Babylonisch voor beginners" houdt zich bezig met de wetten en besluiten van de Europese Unie. De wetten van de EU zijn een fantastisch, over tientallen jaren heen gegroeid rechtenvechtwerk voor inmiddels 27 lidstaten. Jaarlijks worden er ongeveer 3000 "geconsolideerde gerechtelijke akten" en 8000 veranderingen en uitbreidingen van gerechtelijke akten door onderhandelingen tot stand gebracht. Ze worden dagelijks in 23 talen gepubliceerd. In

de tekeningen van Brele Scholz proberen 27 karakteristieke personages uit de 27 lidstaten met elkaar te praten. Net zoals in een Daily Soap wordt er hevig geflirt, worden betrekkingen aangeknoopt en weer verbroken. De 27 mannen en vrouwen praten in hun landstaten en citeren enkel juridische teksten uit het Europese officiële blad. De vertalingen van de citaten werden door de kunstenaar vrij en klanknabootsend bedacht.

**Irrigação
apenas são
tomadas!**

*Portugiesisch für: Ich
möchte Ihre Tomaten
wässern!*

Agnes Bläsen-Jansen

GRENS-WAARDES

Een uitnodiging aan negen mensen uit de Euregio om artistiek met hun wensen, verwachtingen en visioenen aan de vormgeving van hun nieuwe leefruimte deel te nemen. Deze activiteit speelt met de thematiek "binnenwereld" en "buitenwereld", met het "verbergen", het "openbaren" en de factor "tijd". De negen tentoonstellingsstukken rusten twintig weken lang in het grensbos en worden aansluitend in het openbaar gepresenteerd.

A.M.Can

Nieuwe werelden

Cultuur-landschappen, grenzen verschuiven, horizons verbreden ... Het werk „Nieuwe werelden” is een letterlijke omzetting van de willekeurige of individuele wereldstructuur: "Ik maak de wereld, zoals hij mij bevalt". Het is een artistiek onderzoek van cultuurruimte en taalcultuur, en een interactief ontwikkelingsproject. De stad Remagen aan de rand van Kenia bevindt zich tussen grote collages, nieuwe continenten bestaan alleen uit eilanden of gebergtes ... Interviews in verschillende talen vullen de ruimte akoestisch op. Bezoekers worden uitgenodigd om deel te nemen.

Materiaal ligt gereed. Er kan begonnen worden aan het maken van een eigen actuele bouwplaats of een nieuwe wereld.

4

Frank Keutgen**Horst**

ADELAAR-ZONNEDIER-
GEESTESDIER-LUCHTDIER-
PRECISIEDIER-DENKDIER-
HEERSERDIER-JACHTDIER-
MACHTSDIER-FABELDIER-
MENSDIER-ADELAAR

(pierre lumière)

Renée Reissenweber**Een verandering is aan de gang**

Middelpunt van mijn werk is de vraag naar waar een kunstwerk begint en waar het ten einde is. Mijn werk ontwikkelt zich vanuit drie opeenvolgende en in wederzijdse betrekking staande onderdelen:

Uit een statische sculptuur ontwikkelt zich een geometrische tekening, en deze zal veranderen tot een vrije vorm.

Ik nodig alle bezoekers uit om aan deze verandering deel te nemen en mee te werken om zo zelf vormgever te worden.

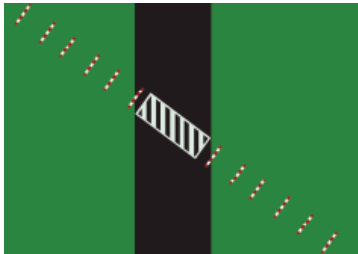
6

5

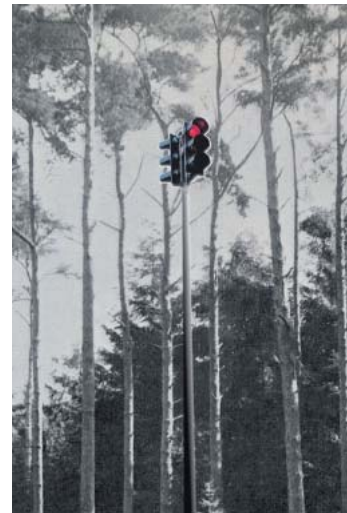
Ludowic Demarche**De loopbaan**

In een reflectie over de tijd die voorbijgaat, de wegen die men in het leven inslaat, de nieuwe aanknopingspunten die men aan de hand van ervaringen tot stand brengt, stel ik een installatie voor die de vorm heeft van een atletiekbaan. Om precies te zijn gaat het over de 100-meter-hordeloop. De lineaire structuur staat niet alleen voor de sportieve prestaties, maar ook voor de grenzen die wij dagelijks overschrijden: Zijn angst overwinnen, op de andere afgaan, een laan oversteken, door de deur van het kantoor van de directeur gaan, iemand zijn liefde bekennen, zich doen gelden... Over de barrières springen en zo vrijheid verwerven.

Het strategisch plaatsen van de baan in de natuur zorgt voor een overgang tussen twee ruimtes maar symboliseert ook de overgang in iemand zelf.

Mels Dees**Verkeerslicht in de wolken**

Verbazingwekkend: De menselijke passie voor het reguleren en begrenzen. Ons streven om de natuur te onderwerpen is bewonderenswaardig, triest en tegelijk een beetje belachelijk. Net zoals verkeerslichten voor de wolken.

7

8 **Ludovic Demarche**

De loopbaan

(Tekst en beeld: Zijde 12)

9 **Ralph Cüpper**

/ CABINES /

De CABINES zijn hulpmiddelen voor het ervaren van de natuur.
Nog een van die belachelijke protheses, nog een dwaalweg.

10 **Julien Barzin**

De pil

De actualiteit van ons land heeft me in de laatste tijd erg bezig gehouden, vooral toen ik naar Italië op reis ging om daar mijn (toenmalige ...) vriendin te bezoeken. In Italië weet niemand dat België – een kleine Europese staat – na 177 jaar bestaan aan het verdwijnen is. Het kan niemand iets schelen. In deze omstandigheden had ik een rare ingeving: Al dat gebeuren thuis leek vanuit de verte bekeken niet meer zo belangrijk. Maar aan de andere kant dacht ik dan: "Zal mijn landje er nog wel zijn, als ik terugkom ...?" Ik ben teruggekomen en niets was veranderd. Waarschijnlijk had België in afwachting op mijn terugkeer een slaappilletje ingenomen ...

11 **Tim Strunk**

El camino

De weg naar de grensoverschrijding is lang.
Grensbewegingen. Illusies die reëler zijn dan de werkelijkheid.
Steeds meer mensen worden aangetrokken door de verte en het buitenland. Ze stellen zich een betere toekomst voor en hopen op werk, welvaart of gewoon avontuur. De moeilijkste weg: De grens in ons zelf. "El camino" is de weg naar het onbekende.

12

Philippe Cloes**Als wij alleen nog maar onze benen hebben**

Van de ene naar de andere gaan – Van de andere naar de ene

Nochtans dezelfde as – Eenzelfde punt

Een draad? In de loop der stromingen

Een rechte? Het essentiële

Een curve? Als de omweg kan verreichen

En zo verschillende maten. Kwetsbare gelijkheid.

Onder welke invalshoek zullen wij kijken

Onder welke invalshoek zullen wij spinnen

Onder welke invalshoek zullen wij trekken

13

Daniel Dutrieux**De boom van Steiner**

Het kunstwerk bestaat uit rode stipjes die zich op een gelijke hoogte op de smalle boomstammen van een dennebos bevinden. De door hen ontstane virtuele horizontale lijn valt alleen maar vanuit een bepaald stuk van de weg te zien. Dit vooronderstelt dus de aandacht en het engagement van de bezoeker. De stippen kunnen in de verte onoverzichtelijk worden, het kunstwerk kan onopgemerkt blijven. De installatie bevindt zich dicht bij de Siegfried-Lijn. Deze is 630 km lang en zou onoverwinnelijk zijn, maar de tijd heeft het tegendeel bewezen. Voor de kunstenaar kan de wisseling der tijden ook als wisseling van standpunt opgevat worden.

De "boom van Steiner" herinnert aan de mathematicus Jakob Steiner. Hij heeft een manier bedacht om "de lengte van lijnen, die een hoop eindpunten met elkaar verbinden, te minimaliseren". Dutrieux is van mening dat deze combinatorische optimalisatie in de vorm van een virtueel rizoom, dat voortdurend in beweging is, alleen maar er toe kan bijdragen om de voorstelling van de grens te relativeren.

Peter J.M. Schneider**Lente laat zijn blauwe lint ...**

Men moet zijn bed maken zoals men slapen wil

Hoe moet ik met de verschillende realiteiten omgaan?

Wie de blauwe band volgt kan zelf kiezen of hij op de mooie kant blijft of dat hij achter de schermen wil kijken.

14

Ruth Spätling**Uitgangspunt grenssteen**

De witte streep op de steen gaat op de grond verder. Hij wordt niet smaller, maar blijft perspectivisch even breed. De grens wordt een stèle. Zij richt zich op.

15

16

Petra Ostré**Ooggetuigen van de tijd**

De sjamanen en indianen dachten of denken dat alle dingen leven. Zo zouden dus ook stenen een ziel hebben en met ons kunnen communiceren. Omdat de stenen zo oud zijn en door hun ontstaansgeschiedenis wordt hen een groot en diep weten toegeschreven.

Daarom worden ze door de sjamanen als orakels bevroegd. Blijkbaar ver-

wekt de kracht van de stenen een resonantie bij de toeschouwer – ook bij degene die zich helemaal niet bewust is van zulke magische voorstellingen. Wat hebben de cyclopienstenen in de wisseling der tijden door de eeuwen van onze tijdrekening heen en zelfs in de tijd daarvoor gezien? – Daar, in dat plekje in het bos, aan de hedendaagse grens tussen België en Duitsland. Zijn zij zwijgende ooggetuigen van de tijd? Of willen ze ons ervan vertellen??

17

Frédéric Tolmatcheff**Grensoverschrijdend mobile**

Een mobile hangt tussen de bomen.

Hij bestaat uit zwarte blikken

figuurtjes, net windhanen. Ze stellen personen, objecten en dieren voor, die te maken hebben met de grensoverschrijdende thematiek en bewogen worden door de wind.

Agnes Bläsen-Jansen**GRENS-WAARDES**

(Tekst en beeld: Zijde 11)

Erik van Maarschalkerwaard**TG-ZW (TimeGenerator – ZeitWechsel)**

De TG-ZW is een vreemdeling in een natuurlijke omgeving. De gesloten deuren van het cilindrische gebouwtje openen gedachten over wat er aan de andere zijde van de deur zou kunnen zijn of waar het je naar toe zou kunnen leiden . . . Het zou een tijdreis kunnen zijn naar het in de bodem verscholen Zyklusstenen- tijdperk. Het zou een toekomstige gesloten grenspost kunnen zijn wanneer, na het verdwijnen van de fysieke landsgrenzen ook de papieren en bureaucratische grenzen gaan vervagen . . .

18

19

20

Frank Keutgen**Horst**

(Tekst en beeld: Zijde 12)

21

Michel Barzin

Hoe groeien de pindanootjes ?

Mijn moeder, Elizabeth Livingstone, is naar België gekomen en heeft er geleerd op zijn Belgisch te koken. Ze deed haar boodschappen op Vlaamse wijze. Ze deed alles zoals men het hier deed.

Maar er was iets wat ze weigerde te doen: de stoep te kuisen met groene zeep en heet water, om hem daarna af te spoelen en droog te wrijven ...

Wat is het dat mijn moeder in België gevonden heeft? Wat heeft ze er verloren?

Wij weten niets of toch bijna niets van de anderen. En, eender wie of waar we zijn, we zijn bang om de andere te leren kennen.

En dit allemaal in het tijdperk van de "mondialisering", is dat niet vreemd?

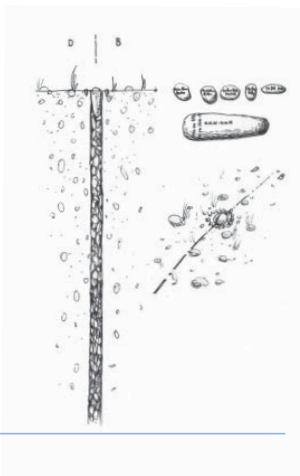
22

Alexander Freund

Steen per steen

Altijd als men in de aarde kijkt, dan kijkt men ook in het verleden.

De grond aan de grens is veel meer dan alleen maar België of Duitsland. Deze bodem heeft een verhaal dat nog veel verder dan dit territorium reikt.

Willi Filz

Mensen in het nergens

Willi Filz toont portretten van mensen onderweg die op zoektocht zijn naar een beter leven. Vrouwen, mannen en kinderen uit het Subsahara-Afrika zijn zo in Marokko beland. Daar leven ze nu in menonwaardige omstandigheden. Ze zijn bang voor geweld, discriminatie en ze krijgen de kans niet om hun leven een waardige vorm te geven.

Men zou kunnen zeggen dat ze zich in het nergens bevinden.

23

Jean Pirnay

Het ijzer en de vorm

- Een soldaat ?
- Een infanterist ?
- Een centurio ?
- Een tanksoldaat ?
- Een kurassier ?
- Een pionier ?
- Een zoeaaf ?
- Een grenadier ?
- Een wapenmaker ?
- Een mijnenveger ?
- Een dienstplichtige ?

Helemaal niet. De kunstenaar in een hevig gevecht tegen de elementen.

24

Bospedagogie

De bos- en natuurpedagogie werd op de plaats van haar ontstaan (Aken) ononderbroken verder ontwikkeld. Ze benadrukt meer dan ooit de zintuiglijke beleving en het speelse begrijpen. KuKuK richt zich met zijn pedagogisch begeleidingsprogramma tot een hoofdzakelijk jeugdig publiek. Bosronleidingen en workshops van WisselingDerTijden hebben een dieper inzicht in de natuurlijke wederzijdse relatie van mens en natuur tot doel. Op de kunstroute, aan de zintuigen-stopplaatsen en in het bosatelier kan de "innerlijke kunstenaar" zich grenzeloos – receptief en creatief – bezig houden met deze oorspronkelijke samenhang van "mens en natuur".

Leraren van Euregionale scholen, natuurpedagogen evenals kunstenaars begeleiden jongeren en schoolklassen door de buitenschoolse, buitengewone leer- en belevingsplaats "Köpfchen".

Zintuigen-stopplaatsen

"Zintuiglijke ervaring" en "wisseling van perspectief" zijn centrale onderwerpen van het natuur- en bospedagogisch begeleidingsprogramma van WisselingDerTijden. De zintuigen-stopplaatsen en interactieve projecten, waartoe ook het bosatelier behoort, maken deel uit van het parcours. Zij vatten deze thematiek op een creatieve manier op en hebben daarbij een sensibilisering voor de essentie van de natuur en van het bos tot doel.

Wissel-stopplaatsen

Het ontwerp van ingenieur en kunstenaar Daniele del Grande omvat een staanplaats op de bosgrond, een anatomisch gevormde ligstoel in de bosgrond, een zitplaats in een kuil en een kansel in - allemaal op een gemeenschappelijk areaal. Bij elke wisse-

ling van stopplaats verandert het perspectief. Gang, kalmte en waarneming. Bij iedere stopplaats bevindt zich bovendien een uniek klinkend object dat samen met de andere objecten en perspectieven concerteert.

BoomDroomHuis

Het BoomDroomHuis van het Italiaanse architecturbureau "lacasasullalbero" biedt de mogelijkheid om "grens" als een van de gezichtshoek afhankelijk fenomeen te bekijken. In de verticale hoogte van het boomhuis wordt de door de gewone horizontale zienswijze waargenomen begrenzing gerelativeerd. Op de in de takken hangende platformen kan de bezoeker een ongekende verre blik en de illusie van gewichtloosheid ervaren.

Openingsuren: iedere zondag van 14-19 uur en op afspraak

Interactief kleiproject

In samenwerking met kunstenaar Andreas Bähr en (de) kleibouwer Henrik Pressler ontstaat in de buurt van de grenswal een doorgang tussen palissades. De doorgang wordt voortdurend met klei opgevuld en door de voorbijlopende bezoekers gedicht. In de loop van de tentoonstelling groeit een op een brug lijkende overgang. Deze wordt net als andere schijnbare grenzen en overgangen op deze plaats uiteindelijk aan de natuurlijke erosie, de tijdelijke vergankelijkheid overgelaten. Grenzen zijn geschiedenis.

In schoolprojecten

zoals bijvoorbeeld met de "Freie Waldorfschule Aachen", zal een uit bosmaterieel gevormd en begaanbaar labyrint, een van een "stokkenbad" en vele andere zintuiglijk waarneembare verrassingen voorzien leerlingen-kunstwerk, ontstaan.

Boomstamm

Eric Hagelstein Reis naar het hart van de boom

De kunstenaar Eric Hagelstein bewijst dat een boom een stam kan zijn van zintuiglijk plezier en kinderlijke verwondering. Zijn boomstaminstallatie, die hij "Reis naar het hart van de boom" noemde, is niet meer en niet minder dan een object van verrassingen. Betreed- en begaanbaar, binnen evenals buiten, voorzien van drie openingen in de richting van de hemel en een horizontale toegang: De boomstam biedt zo verrassende perspectieven en een nieuwe ruimtebeleving – een natuurlijk kunstwerk voor geest en zintuigen.

Reis naar het hart van de boom

Treed binnen in mij – Durf – Luister

Reis – Open een binnendeur – Ontdek het onbekende

Stilte – Jou ademhaling – Jou hart

Zoek je wortels

Je vleugels

Steek de grens over

Bosatelier

Net zoals tijdens WisselingVanKant 2006 is er op de kunstroute van WisselingDerTijden een plaats met de benaming "bosatelier" voorzien. Deze plaats bevindt zich tegenover de grote loopgracht (Landgraben), onmiddellijk na de grensoverschrijding op het Belgische gedeelte van de kunstroute. Hier is natuurlijke ruimte om een pauze te maken en te picknicken. Er bestaat vooral ook de mogelijkheid om zelf creatief aan het werk te gaan en zijn fantasie de vrije loop te laten. Uit natuurlijk materiaal, dat in het bos tijdens ieder sei-

zoen in overvloed te vinden is, ontstaan in de loop van het project natuurkunstwerken: Tipi's, hutjes, dwergendorpjes, boomgeesten, sprookjesdieren, mandala's, aardetekeningen ... De objecten ontstaan en vergaan, ze betoveren het grensbos en zijn bezoekers iedere dag opnieuw.

Rondleidingen

Net zoals tijdens "WisselingVanKant 2006" kunnen scholen en groepen uit de Euregio bos- en natuurpedagogische rondleidingen met vakkundige begeleiding boeken. De talrijke voorzieningen van de infrastructuur van het "WisselingDerTijden"-project, zoals bijvoorbeeld de kunstroute, de zintuigen-stopplaatsen, het bosatelier en veel meer, beloven een breed aanbod aan creatieve, leerrijke en vermakelijke activiteiten.

Team

Ute Reifferscheidt .....educatief-sociaalwerkster en bospedagoge

Michael Zobel .....natuurgids en bospedagoog

Kirsten Evenschor .....biologe en natuurpedagoge

Anne Coenen.....sociaal- en milieupedagoge

Elisabeth Udelhoven-Fell.....boswachteres en milieuontwikkelaarster

Afhankelijk van het aantal aanvragen wordt het team voor korte duur door andere ervaren natuurgidsen en bospedagogen uit Aken en omgeving versterkt. Met oog op het grensoverschrijdende karakter van ons aanbod spannen wij ons in om ook rondleidingen in het Frans en het Nederlands te organiseren

Contact

Michael Zobel

Tel.: 0032-(0)87-65 64 49 / 0049-(0)171-85 08 321

E-Mail: michael.zobel@belgacom.net

vernissage finissage

Vernissage, Zondag, 18. mei, 14–18 uur bij het Duitse tolhuis

14:00 uur.....concert IGRA bij het Duitse tolhuis

14:30 uur.....officiële begroeting, openingstoespraak van Dr. Wolfgang Becker (Aken)

15:00 uur.....officiële rondleiding

17:00 uur.....concert IGRA bij de cyclopienstenen

18:00 uur.....plechtige afsluiting bij het tolhuis

Voor drank en culinaire hapjes wordt gezorgd. Gratis inkom.

IGRA

Anton Berman, Matthias Bernhold en Julia Brettschneider spelen met melodica, gitaar, viool en een windmachine – om te spelen. Muziek, theater en poëzie komen uit de diepte van de zee, rusten uit in kleine walnoten, en worden uiteindelijk weer in de ether geslingerd. Klezmer, rock'n roll en tango begeleiden hen. Ze veranderen in smachtende wals en wilde punk. Wat er over blijft is het spel, want het is heel gemakkelijk – iedereen kan dat – men moet het gewoon doen.

Finissage, Zondag, 19. oktober 2008, 14–19 uur bij het Duitse tolhuis

14:00 Uhr.....concert Jeff Silvertrust bij het Duitse tolhuis

14:30 Uhr.....officieel afscheid

15:00 Uhr.....laatste rondleiding

17:00 Uhr.....concert Jeff Silvertrust bij de cyclopienstenen

18:00 Uhr.....performance Jo Pellenz

19:00 Uhr.....plechtige afsluiting

Mens-Natuur-Mens, Performance met Jo Pellenz

Tijdens een artistiek ritueel ontstaat in 6 dagen tijd de afbeelding van een menselijk figuur naar het voorbeeld van de wereldbekende proportiestudie van Leonardo Da Vinci. Jo Pellenz gebruikt het werk van Da Vinci als symbool voor de menselijke uitbeeldingsdrang. Het verbranden van de figuur en het verstrooien van de as als de symbolische terugvoering maken integraal deel uit van de performance en zijn tegelijkertijd het hoogtepunt van WisselingDerTijden.

Jeff Silvertrust

Hij speelt met zijn rechter hand trompet, met zijn linker hand piano en met zijn voet hi-hat. Wie daarbij aan stress denkt kent Jeff Silvertrust niet. Silvertrust werd in 1956 in Chicago geboren. Hij treedt sympathiek en gemakkelijk op met muzikale perfectie. Het is geen wonder: De geschoolde trompettist voelt zich al sinds meer dan 30 jaar thuis in de jazzmuziek en hij is op veel festivals en evenementen te gast. Zijn one-man-band met een programma tussen Miles Davis en Frank Zappa is om van te genieten.

omkaderend programma

- Zo 18.05. 14 h Vernissage *WisselingDerTijden*
- Di 20.05. 20 h De Engelenmaker van Stefan Brijns – lezing door de auteur
- Zo 25.05. 14 h Der Ücher Bösch – natuurronleiding
- Di 27.05. 20 h F. Wolgarten: Verzetstrijder en antifascist – film- en voordracht avond
- Vr 30.05. 19 h Rock-Inside – concert
- Zo 31.05. 20 h Grenzbands – concert
- Zo 01.06. 14 h Intervallen – literaire en muzikale wandeling
- Zo 08.06. 14 h Mythos boom – natuurronleiding
- Zo 15.06. 14 h Meer van het onbekende – vertelwandeling
- Zo 22.06. 14 h Combi Clature (0-Ton) – performance
- Zo 03.08. 14 h Horen en zien vergaan? – een wandeling op zoek naar de zinnen
- Zo 10.08. 14 h Der Ücher Bösch – natuurronleiding
- Zo 17.08. 14 h WisselingDerTijden – kunstrondleiding langs de route
- Vr 22.08. 21 h Openlucht-Cinema aan de grens
- So 24.08. 14 h Birds Eye View, Do Theatre – performance langs de kunstroute
- Zo 31.08. 14 h Parallelproces 5 – teksten en muziek
- Za 06.09. 19 h Binnen – Buiten – elektronische improvisatie bij de cyclopienstenen
- Zo 07.09. 14 h Meer van het onbekende – vertelwandeling
- Di 09.09. 20 h België begrijpen – presentatie met filmfragmenten
- Za 13.09. 20 h Hors piste – muzikale en poëtische avond
- Zo 14.09. 12 h Brunch met muzikaal programma van Jeff Silvertrust
- Zo 14.09. 15 h Rondom Köpfchen – historische grenswandeling
- Zo 21.09. 14 h Intervallen – literaire en muzikale wandeling
- Di 23.09. 20 h Vloeiwijze – presentatie bij de vlaggeninstallatie
- Za 27.09. 19 h Op het spoor van vleermuis en co. – Wandeling in de avondschemering
- Zo 28.09. 14 h among the leaves so green, o – concert in het bos
- Zo 28.09. 18 h Als wij alleen nog maar onze benen hebben – poëzie en muziek
- Za 04.10. 09 h RR – Van Roetgen naar Raeren – dagwandeling van het treinstation tot het tolhuis
- Zo 05.10. 14 h Langs de grens – rondleiding omtrent geschiedenis
- Zo 12.10. 14 h Horen en zien vergaan? – een wandeling op zoek naar de zinnen
- Zo 19.10. 14 h Finissage *WisselingDerTijden*

Radreisen für Genießer in Europa und Übersee

Fahrrad-Betriebsausflüge und Tagestouren im Drei-Länder-Eck

WEINRADEL
REISEN PER RAD

Weststraße 7, 52074 Aachen
Tel. 0241 · 87 62 62, Fax 0241 · 87 53 07
info@weinradel.de, www.weinradel.de

Katalog anfordern

ma
cheR
lei

SCHMUCK
ET CETERA

Buchhandlung
Schmetz am Dom

Kleinmarschierstraße 5
52062 Aachen

Telefon 0241 / 3 13 69
Fax 0241 / 40 39 82

www.buchhandlung-schmetz.de

 Zo | 18.05.2008 | 14-18 h

Vernissage **WisselingDerTijden**

De Duits-Belgische kunst- en cultuurvereniging KuKuK opent de grensovergang 'Köpfungchen' van mei tot oktober 2008 voor de "WisselingDerTijden 2008". De officiële eerste tentoonstellingsrondeleiding en het begeleidend programma zijn afgestemd op het hele kunstwerk.

- 14:00 h concert IGRA bij het Duitse tothuis
  - 14:30 h officiële begroeting openingstoespraak van Dr. Wolfgang Becker (Aken)
  - 15:00 h officiële rondleiding
  - 17:00 h concert IGRA bij de cyclopienstenen
  - 18:00 h plechtige afsluiting bij het tothuis
- Voor drank en culinaire hapjes wordt gezorgd.

De hedendaagse kunstroute, de zintuigenstopplaatsen, het bosatelier en de boomhut blijven vanaf dan tot en met de finissage op 19 oktober 2008 dagelijks toegankelijk (behalve tijdens de jachttijden). Het BoomDroomHuis van het Italiaanse architectenbureau "lacasasullalbero" op het terrein van het Duitse tothuis is vanaf 18. mei iedere zondag en na afspraak open.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfungchen, Eupener Str. 420, 52076 Aken

Di | 20.05.2008 | 20 h |

»De Engelmaker« van Stefan Brijns

Lezing door de auteur in samenwerking met boekhandel Schmetz (Aken)

Stefan Brijns leest voor uit zijn roman "De Engelenmaker". Het is een roman over wetenschap, geloof en bijgeloof. In een dorpje op de grens van drie landen (het drielandpunt in Duitstalig België) komen die drie elementen met elkaar in conflict, gaan ze allianties aan om ten slotte in de martelaarsdood van het hoofdpersoneage, Victor Hoppe, te versmelten.

De 38 jaar oude Stefan Brijns woont vlak bij Antwerpen. "De Engelenmaker" ontving in 2006 de Gouden Uil Prijs van de Lezer en de Vijfjaarlijkse Prijs voor Proza van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfungchen, Eupener Str. 420, 52076 Aken
Bijdrage: 7,- EUR | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

 Het bos betreffende activiteiten

Brillen. Kontaktlinsen. Reparaturen.

Augenweide Vennemann Aachen · Fon 0241/3 05 93 · Fax 0241/2 10 57
Kapuzinergraben 24 · 52062 Aachen

M. AYMANS
Dipl.-Betriebswirt

- Finanzberatung
- Versicherungsvermittlung
- Geschäftsplanung
- Buchhaltung

Michael Aymans ■ Mühlental 98 ■ 52066 Aachen
Tel.: 0241 / 997 15 67 ■ Fax: 0241 7 997 15 68
michael.aymans@web.de

Michael Zobel

Naturführungen und Waldpädagogik

Führungen · Schulungen · Waldwerkstatt · Naturführungen · Umweltbildung

Telefon 0032 (0)87 656449 · Mobil 0049 (0)171 8508321 · E-Mail michael.zobel@belgacom.net

Zo | 25.05.2008 | 14 h |

Der Öcher Bösch – naturrondleiding met Ute Reifferscheidt

De bos-pedagogische excursie onder de leiding van Ute Reifferscheidt bevat interessante informatie en anekdotes over het bos en zijn geschiedenis aan beide kanten van de grens: 125 jaar recreatiegebied, bosbeheer, oude straten, eerste wandelwegen, ontstaan en ontwikkeling van de bos-pedagogie.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, 52076 Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 0 jaar

Di | 27.05.2008 | 20 h |

“François (Rik) Wolgarten: Belg. verzetsstrijder, antifaschist” – Film- en voordrachtavond van GrensGeschiedenis DG, Dr. Herbert Ruland

GrensGeschiedenis DG heeft een voor televisie en politieke educatie bedachte, spannende, 75-minuten durende filmdocumentaire over deze verzetsstrijder gemaakt. Het werk is gebaseerd op interviewpassages en aangevuld met vele eigentijdse foto's en documenten. Gebaseerd op het leven van François (Rik) Wolgarten – bijna honderd – laat het werk meer dan enkel regionale tijdgeschiedenis tot leven komen.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, 52076 Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2,5 uren | vanaf 12 jaar

Vr | 30.05.2008 | 19 h

Rock-Inside-concert – Jonge bands “rocken” bij Köpfchen

Vier muziekbands van het rock-project “Jugendtreff Inside” (Eynatten) presenteren composities die ze zelf geschreven hebben: muziek van jonge grensland-musici voor een jeugdig publiek. De Jugendtreff Inside wil hiermee jongeren aansporen die zelf graag in een eigen band zouden willen musiceren.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, 52076 Aken
Bijdrage: 5.- EUR

Het bos betreffende activiteiten

Architekturbüro & Beratungsbüro

Roermonder Str. 418 • 52072 Aachen

Gesund Bauen:

- Ökologischer Neubau
- Ökologische Altbausanierung
- Baubiologische Beratung
- Energieberatung
- Baufritz Beratung

Architekturbüro

Ursula Haede
Architektin BDB
+49 (0)241 608 597 01
architektur@gb-aachen.de

Beratungsbüro **BAUFRITZ**
SEIT 1898

Eckart Kreuzer
+49 (0)241 608 597 03
kreuzer@gb-aachen.de

Za | 31.05.2008 | 20 h

Grensbands – OpenAir – Euregiobands gaan aan de grens

Vagabondage met “bluesige” songs en gitaar

Kissing Gourami met de “zonnige West-Coast-Sound”

The Mighty Sleepwalkers met “cool-groovy” popmuziek in “unplugged-style”

Muziek die iedereen doet bewegen en waarbij er gedanst en gefeest wordt!

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, 52076 Aken
Bijdrage: 9.- EUR | vanaf 16 jaar

🕒 | Zo | 01.06.2008 | 14 h | 🇩🇪

“Intervallen” – een literaire en muzikale wandeling

In een interval van ‘nu’ en ‘straks’ zorgt “Intervallen” voor tijd- en speelruimte, waar momenten van verandering vorm krijgen. De zangeres Ulla Marks en de toneelstersters Mona Creutzer en Annette Schmidt nodigen, met hun teksten, liedjes en lyriek, uit om mee te gaan op een literaire en muzikale reis, waarin de kunstwerken van de kunstroute en de natuur mee betrokken worden.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

🕒 | Zo | 08.06.2008 | 14 h | 🇩🇪

“Mythos Boom” – natuurrondeleiding met Michael Zobel

Bomen hebben altijd al een bijzondere betekenis voor de mens gehad. In hen leefden de goden en ze waren plaatsen waar recht gesproken werd. Zij belichamen kracht en vruchtbaarheid. Ze bieden bescherming, voedsel, brandhout en hout om te bouwen. Op deze wandeling willen we de mythen van de bomen beleven. Op een interessante manier zullen belangrijke boomsoorten voorgesteld worden. U zult te horen krijgen, welke plaats sommige bomen ingenomen hebben in de geschiedenis, de mythologie, de religie en de volksgebruiken.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 6 jaar

🌳 Het bos betreffende activiteiten

 Zo | 15.06.2008 | 14 h |

“Meer van het onbekende” – vertelwandeling met Lotte von der Inde

De vertelster Lotte von der Inde zal haar publiek door het grensbos leiden en op bepaalde plaatsen zal ze “Native Stories” vertellen. Dit zijn van generatie tot generatie overgeleverde verhalen van verschillende stammen en oerpopulaties (Inuit, Columbia, Kongo) De verhalen hebben te maken met het ontstaan van de aarde, vernieuwing, vertrekken, risico, visie en het overwinnen van de vrees voor het onbekende. Ze zijn poëtisch, aangrijpend, komisch en staan dicht bij het leven.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 6 jaar

Zo | 22.06.2008 | 14 h

Combi Clature (0-Ton) – Performance van Jaap Blonk voor “Babylonisch für Anfänger” van Brele Scholz

De Nederlandse klankpoët en stemacrobaat JAAP BLONK zorgt met zijn nuancevolle stem en zijn vocaalarticulaties al sinds enkele jaren voor een laaiend enthousiasme bij het Europese publiek. Zijn performance COMBI CLATURE (0-Ton) speelt met de juridische formuleringen van het dagelijks verschijnende Europees ambtenarenblad. Verwarrende en ‘kronkelende’ zinnen, blinkbaar zinloze aaneenschakelingen, pedant klinkende herhalingen en details: ze volgen op rituelen die voor sommigen absurd en onverstaanbaar blijken, en ze worden door Jaap Blonk nog verwarrender (of misschien net ontwarrend?) maar in ieder geval grappig opnieuw samengesteld.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 6 jaar

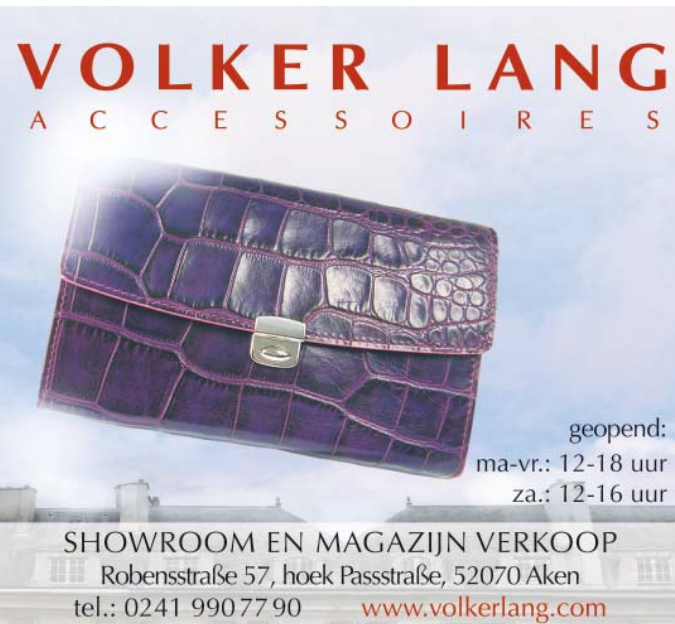
 Geen programma in juli.
De kunstroute kan altijd bezocht worden.

 Zo | 03.08.2008 | 14 h |

“Horen en zien vergaan?” – een wandeling op zoek naar de zinnen met Michael Zobel

De ‘ontzinnelijking’ van onze moderne wereld neemt steeds toe. Hoe vaak gaan we niet door de natuur en zien door de bomen het bos niet meer? Hoe zelden krijgen we door al dat lawaai nog eens het rustige, stille en zachte te horen? Het gehoor verfijnen, het uitzicht op het wezenlijke opnieuw veroveren, de grond onder onze voeten voelen – een wandeling op zoek naar de zinnen.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 0 jaar

VOLKER LANG

A C C E S S O I R E S

geopend:
ma-vr.: 12-18 uur
za.: 12-16 uur

SHOWROOM EN MAGAZIJN VERKOOP
Robensstraße 57, hoek Passtraße, 52070 Aken
tel.: 0241 9907790 www.volkerlang.com

Wissen, wo's langgeht

Die Spezialisten für ...

- ... Damen- und Herenschuhe in Übergrößen
- ... modische Bequemschuhe
- ... WMS-Kinderschuhe

Schuh Walbert

Gut zum Fuß

Löhgraben 5-7, Aachen, Telefon 405946, www.schuh-walbert.de
P Kundenparkplatz: Einfahrt Rosstraße

Kräuter Drogerie

Michaela Victor
anno 1892

Mo - Fr 8:30 -13:00
14:30 - 18:30

Mi ab 13:00 geschlossen
Sa 8:30 - 14:00

Jakobstr.128-130 - 52064 Aachen - Ruf: 0241-39473

Agregorius apotheke

angelika jansen-kempen

jahnplatz 9 52066 aachen
tel.:0241/ 6 11 23
fax:0241/60 70 23

grenzenlos gesund und fit

ihr team der gregorius apotheke

📅 | Zo | 10.08.2008 | 14 h | 🇩🇪 | 🇪🇺

Der Öcher Bösch - natuurrundleiding met Ute Reifferscheidt

De bos-pedagogische excursie onder de leiding van Ute Reifferscheidt bevat interessante informatie en anekdotes over het bos en zijn geschiedenis aan beide kanten van de grens: 125 jaar recreatiegebied, bosbeheer, oude straten, eerste wandelwegen, ontstaan en ontwikkeling van de bos-pedagogie.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

📅 | Zo | 17.08.2008 | 14 h | 🇩🇪 | 🇪🇺

'WisselingDerTijden'- kunst rondleiding langs de route

Een kunsthistorische excursie langs de tentoonstellingsroute van Wisseling-DerTijden.

Iedere installatie toont een eigen perspectief dat de verandering aan de grenzen kritisch reflecteert of net speelt met de mogelijkheden van verandering. De rondleiding biedt de kans om met de ogen van de kunstenaars over de grenzen heen te zien.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5.- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

Vr | 22.08.2008 | 21 h

Openlucht-Cinema aan de grens

Op een buitengewone locatie vind "de grote openlucht- cinema" plaats. Op het terrein van het Duitse Tolhuis "leren de prenten lopen"- met echte cinematechniek en een groot wit doek: heerlijk cinema-amusement!
(programma: www.zeitenwechsel.eu)

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 9.- EUR | Duur: ca. 3 uren | vanaf 18 jaar

📅 Het bos betreffende activiteiten

- Branchensoftware
- IT-Beratung
- IT-Outsourcing
- Werbe- und Webagentur

www.gruen.net

GRÜN
SOFTWARE AG

Hier beginnt ihr Urlaub ...

... schon bei der Beratung

Seit zwanzig Jahren sucht und bucht unser Team maßgerecht für Sie Reisen – für jeden Anspruch – an jedes Ziel – weltweit! Testen Sie unser Konzept – **wir haben Zeit für Sie!**

Krugenofen 88-90, Aachen, Telefon 67088
Pontstraße 186, Aachen, Telefon 408878
www.compassreisen.de

COMPASS
reisen

Partneragentur von Wikinger Reisen, Studiosus Reisen, Kiwitours, Vamos Reisen, u. a. m.

Fenster und
Haustüren

Bertin Setzer
Schreinermeister

Liebigstraße 22
52070 Aachen
Telefon: 02 41 / 60 15 57
Telefax: 02 41 / 36 74 000
E-Mail: info@bertinsetzer.de

 Zo | 24.08.2008 | 14 h

Birds Eye View, Do Teatre – Performance langs de kunstroute

„Zwaarteloos naar boven in de lucht opstijgen, vliegen, de wereld van boven zien, vrij zijn zoals een vogel en boven de wolken de grensloosheid van de wereld ervaren ...”

Het Do-Theater beweegt met “Bird’s Eye View” – het “vogelperspectief”. De internationaal welbekende dans- en theatergroep werd in 1987 in St. Petersburg opgericht als bewegingstheater en behoort vandaag tot de invloedrijkste groepen van het postcommunistisch Rusland.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 9,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 12 jaar

 Zo | 31.08.2008 | 14 h |

Parallelproces 5 – Mara Freitag en Nuke T. Neussen

De jonge schrijfster Mara Freitag draagt haar teksten voor met zachte sensibiliteit en groteske demontage. De vioolklanken van Nuke T. Neussen nemen haar spraakritme en impulsen over en coderen deze tot een muzikale synthese van spraak en klank.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR | Duur: ca. 2 uren | vanaf 16 jaar

 Het bos betreffende activiteiten

pagina 41

Za | 06.09.2008 | 19.00 h

Binnen – Buiten – een elektronische improvisatie bij de Cyclopienstenen Dimitri Coppe een samenwerking met Arsis-thesis

Een concert dat het akoestisch landschap, elektronische gebaren en klankbeelden met elkaar verbindt. Een vluchtige drempel: natuurlijke klanken en samengestelde gebaren.

Verhalen van een plaats, een natuurlijke en toch fantasievolle ruimte. Van een luisteraar, zijn leven, zijn ervaringen en zijn verwachtingen. Van een vertelling, uitgaand van ritmische bewegingen die het publiek omcirkelen.

En het luisteren, steeds oorspronkelijk en toch vluchtig.

Bijdrage: 5,- EUR | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar
Het concert vindt alleen plaats bij droog weer.

♀ | Zo | 07.09.2008 | 14 h | 🇧🇪

“Meer van het onbekende” – vertelwandeling met Lotte van der Inde

De vertelster Lotte van der Inde zal haar publiek door het grensbos leiden en op bepaalde plaatsen zal ze “Native Stories” vertellen. Dit zijn van generatie tot generatie overgeleverde verhalen van verschillende stammen en oerpopulaties (Inuit, Columbia, Kongo) De verhalen hebben te maken met het ontstaan van de aarde, vernieuwing, vertrekken, risico, visie en het overwinnen van de vrees voor het onbekende. Ze zijn poëtisch, aangrijpend, komisch en staan dicht bij het leven.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 6 jaar

Di | 09.09.2008 | 20 h | 🇧🇪

“België begrijpen” – Presentatie met filmfragmenten GrensGeschiedenis DG – Dr. Herbert Ruland

Deze presentatie hebben wij in de lente gepland. Na negen maanden van hevig gekibbel onder de potentiële regeringspartners en een overgangskabinet is het op 20 maart 2008 gelukt om een definitieve regering met Yves Leterme te vormen. We weten nog niet of deze regering lang zal standhouden, of dat het op dit ogenblik eigenlijk wel sympathieke, kleine landje, tijdens deze activiteit, nog zal bestaan. Op deze avond zullen we ons met de oorzaken die tot deze ontwikkeling sinds de staatvorming geleid hebben, bezig houden en een blik in de toekomst wagen..

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 12 jaar

Za | 13.09.2008 | 20 h

Hors piste – een muzikale en poëtische avond met Jean-Christophe Renault en Didier Laloy

„Wanneer een accordeonspeler begane wegen verlaat en stoot op een piano in de nevel ...” (J:C:Renault)

Al sinds 5 jaar spelen de twee Belgen Jean-Christophe Renault, een introverte pianist, en Didier Laloy, een fulminante diatonische accordeonspeler, in een duo. Het samenspel van deze twee verschillende persoonlijkheden zorgt voor een diepzinnige lyriek: een muzikaal gedicht van stormend onweer, meditatie en dagdromen. De composities van Renault tonen een diepe gevoelswereld, die door gecontroleerde lyrische noten wordt uitgedrukt. Het “piano met de draagbanden” van Didier Laloy verrijkt het muzikale gedicht met eigenzinnige nuances.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 9,- EUR | Duur: ca. 2 uren | vanaf 16 jaar

Vitamine für Ihr Konto!

0,- Euro* Kontoführungsgebühr ohne Mindestgehaltseingang!

*Lohn-, Gehalts- und Rentenkonto nur für Mitglieder gebührenfrei. Werden Sie einfach Mitglied.

Geschäftsstelle Aachen:

Blondelstr. 9-21, 52062 Aachen

Gebührenfrei anrufen: 0800-330 605 9

Sparda-Bank

freundlich & fair

Zo | 14.09.2008 | 12 h

Brunch met Jeff Silvertrust

Silvertrust werd in 1956 in Chicago geboren. Hij treedt sympathiek en gemakkelijk op met muzikale perfectie. Het is geen wonder: De geschoolde trompettist voelt zich al sinds meer dan 30 jaar thuis in de jazzmuziek en hij is op veel festivals en evenementen te gast. Zijn pianoprogramma is een echte delicatessse – eet smakelijk!

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen,

Eupener Str. 420, Aken

Bijdrage: 9,- EUR, ontbijt inbegrepen |

Duur: ca. 2 uren | vanaf 0 jaar

👤 | Zo | 14.09.2008 | 15 h | 🇩🇪 🇬🇧

“Rondom Köpfchen – Historische grenswandeling met Dr. Herbert Ruland

In de loop der eeuwen stonden de mensen hier vaak tegenover elkaar. In de laatste decennia komen ze geleidelijk aan samen. Tijdens de wandeling worden deze wisselende geschiedenis en ook de tot het heden/vandaag verspreide vooroordelen nagegaan, want de ‘grens’ bestaat hier sinds mensenheugenis!

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken

Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

👤 | Zo | 21.09.2008 | 14 h | 🇩🇪

“Intervallen” – een literaire en muzikale wandeling

In een interval van ‘nu’ en ‘straks’ zorgt “Intervallen” voor tijd- en speelruimte, waar momenten van verandering vorm krijgen. De zangeres Ulla Marks en de toneelspeelsters Mona Creutzer en Annette Schmidt nodigen, met hun teksten, liedjes en lyriek, uit om mee te gaan op een literaire en muzikale reis, waarin de kunstwerken van de kunstroute en de natuur mee betrokken worden.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken

Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

Di | 23.09.2008 | 20 h | 🇩🇪

“vloeiwijze “ – presentatie met Dipl.-Ing. Anja Brüll

„Vloeiwijze „ wijst op de grenzen, die in de toekomst altijd belangrijker worden. Het gaat om de ressourcen van de aarde. Een van de belangrijkste is het water. Waterverzorgingsgebieden, zoals bijvoorbeeld riviergebieden, worden door waterscheidingen begrensd. De waterscheidingen vormen onzichtbare, topografische lijnen in het landschap. Ook bij Köpfchen bestaan er zulke onzichtbare lijnen, waar de “waters gescheiden worden”.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

Aansluitend bij de presentatie

Zo, 10.08.2008, Vlaggenperformance I, 14–18 h

Zo, 28.09.2008, Vlaggenperformance II, 14–18 h

Vliegers. Vlaggen. WindArt. Theaterplastiek

De vlaggeninstallatie “vloeiwijze “ duidt twee uitgeozen waterscheidingen aan bij de kunstroute. De lijnen in het landschap worden door de vlaggen zichtbaar en levendig. “Vloeiwijze” maakt nieuwsgierig, zet aan tot vragen en discussies en kan zo op speelse wijze een dialoog over duurzame landschappen initiëren.

🇩🇪 | Za | 27.09.2008 | 19 h | 🇩🇪

Op het spoor van vledermuis en co. – een wandeling in de avondschemering met Michael Zobel

Bij de overgang van dag naar nacht ontwaken heel bijzondere stemmingen en indrukken. Het bos neemt een andere gedaante aan dan overdag. De bomen beginnen op dit moment van de dag een eigen taal te spreken: het is tijd om te luisteren, er is plaats om te spelen.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 0 jaar

🇩🇪 | Zo | 28.09.2008 | 14 h

among the leaves so green, o – concert in het bos met koor „D'accord”

Dit Engelse volkslied, door John Rutter aangepast voor koor, en andere liedjes zullen op deze namiddag bij de Cyclopienstenen in het bos gezongen worden. Het Euregionale “D'accord” beperkt zich niet tot één bepaalde muziekrichting. Zij willen alle liederen in hun originele taal zingen.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 1 uur

Zo | 28.09.2008 | 18 h | 🇩🇪

“Als wij alleen nog maar onze benen hebben” – poëzie en muziek met Philippe Cloes en Robert Schaus

Begeleid door Marie Jockin (viool), Michael Gillon (gitaar) en Jerome Paquet (geluidsdecor) presenteert de kunstenaar en auteur Phillipe Cloes een verwoording van zijn kunstwerk via een reeks teksten, die een ecorelatie met het werk hebben. Bij deze gelegenheid draagt de dichter Robert Schaus zijn steentje bij door enkele Duitse gedichten voor te lezen.

Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 2 uren | vanaf 10 jaar

🇩🇪 | Za | 04.10.2008 | 9 h

RR – Van Roetgen naar Raeren – Van het treinstation tot het tolhuis

Een samenwerking met Roetgen Touristik en de Kulturbahnhof Roetgen

Wandeltocht van ca. 20 km van het station van Roetgen naar het Duitse tolhuis-je bij de grens Köpfchen met een middagspauze bij het station van Raeren. Een Frans ontbijt in Roetgen, Belgische middagslunch in Raeren en Duits bier aan de grens horen bij het programma, evenals een spannende begeleide wandeling door het veelzijdige landschap van de Vooreifel tot het “Butterländchen”.

Plaats van samenkomst: Kulturbahnhof Roetgen
Bijdrage: 12,50,- EUR; terugreis van Köpfchen met een kleine bus (18 uur) inbegrepen
De wandeling vindt alleen maar plaats bij droog weer

🇩🇪 Het bos betreffende activiteiten

📅 | Zo | 05.10.2008 | 14 h | 🇩🇪

Langs de grens – rondleiding omtrent geschiedenis met H.-J. Gatz

H.-J. Gatz werd in 1935 te Hauset (B) geboren en heeft meegemaakt hoe de grens in de loop van de tijd veranderingen ondergaan heeft. Hij is één van de eerste grenspendelaars die na de Tweede Wereld Oorlog in Duitsland werkten.

Door zijn historische kennis en persoonlijke belevenissen als grenspendelaar wordt de spannende en verwarrende grensgeschiedenis 'grijpbaar'. Het zal een bijzondere wandeling worden rond de grens bij Köpfchen, doorspekt met interessante anekdotes, en met aan de leiding een getuige van de tijd.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 3 uren | vanaf 10 jaar

📅 | Zo | 12.10.2008 | 14 h | 🇩🇪 🇵🇱

"Horen en zien vergaan?" – een wandeling op zoek naar de zinnen met Michael Zobel

De 'ontzinnelijkheid' van onze moderne wereld neemt steeds toe. Hoe vaak gaan we niet door de natuur en zien door de bomen het bos niet meer? Hoe zelden krijgen we door al dat lawaai nog eens het rustige, stille en zachte te horen? Het gehoor verfijnen, het uitzicht op het wezenlijke opnieuw veroveren, de grond onder onze voeten voelen – een wandeling op zoek naar de zinnen.

Plaats van samenkomst: Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen, Eupener Str. 420, Aken
Bijdrage: 5,- EUR (tot 14 jaar gratis) | Duur: ca. 3 uren | vanaf 0 jaar

IMMOBILIEN ROBERT HERMSEN
HAUSKAUFBERATUNG
PROJEKTENTWICKLUNG

**VERMITTLUNG
WERTGUTACHTEN**

Robert Hermsen
Dipl.-Ing. Architektur
Ruf 0241 701 44 43

Mauerstraße 71
52064 Aachen
www.ika-hermsen.de

📅 | Zo | 19.10.2008 | 14-18 h

Finissage **WisselingDerTijden**

Mens-Natuur-Mens – Performance met Jo Pellenz

KuKuK viert het afscheid van "**WisselingDerTijden** 2008" met een laatste rondleiding langs de dan reeds 5 maanden bestaande kunstroute.

Tijdens een artistiek ritueel ontstaat in 6 dagen tijd de afbeelding van een menselijk figuur naar het voorbeeld van de wereldbekende proportiestudie van Leonardo Da Vinci. Jo Pellenz gebruikt het werk van Da Vinci als symbool voor de menselijke uitbeeldingsdrang. Het verbranden van de figuur en het verstrooien van de as als de symbolische terugvoering maken integraal deel uit van de performance en is tegelijkertijd het hoogtepunt van **WisselingDerTijden**.

Jeff Silvertrust – Hij speelt met zijn rechter hand trompet, met zijn linker hand piano en met zijn voet hi-hat. Wie daarbij aan stress denkt kent Jeff Silvertrust niet. Silvertrust werd in 1956 in Chicago geboren. Hij treedt sympathiek en gemakkelijk op met muzikale perfectie. Het is geen wonder: De geschoolde trompettist voelt zich al sinds meer dan 30 jaar thuis in de jazzmuziek en hij is op veel festivals en evenementen te gast. Zijn one-man-band met een programma tussen Miles Davis en Frank Zappa is om van te genieten.

- 14:00 h concert Jeff Silvertrust bij het Duitse tolhuis
- 14:30 h officieel afscheid
- 15:00 h laatste rondleiding
- 17:00 h concert Jeff Silvertrust bij de cyclopienstenen
- 18:00 h performance Jo Pellenz
- 19:00 h plechtige afsluiting

Plaats van samenkomst:
Duits Tolhuis, Grenzübergang Köpfchen,
Eupener Str. 420, Aken

Het project is
beëindigd, de
WisselingDerTijden
zal blijven ...

📅 Het bos betreffende activiteiten

KULTURBAHNHOF ROETGEN

Bijkomende tentoonstellingen bij WisselingDerTijden
KuKuK e.V./V.o.G. in samenwerking met de "Kulturbahnhof Roetgen"

Bahnhof, Fundbüro en Körpermessungen

1.5. - 27.7.2008

Opening: Do 1.5.2008 11 uur

Petra Ostré onderzoekt het kunstbegrip en toont in haar werk "Kunst mit Bahnhof verstehen" een weg naar het begrijpen van kunst.

A.M.Can nodigt met het "Fundbüro" tot interactie uit. Haar installatie "Körpermessungen" is de artistieke documentatie van een onderzoek van de menselijke afmetingen.

Zwölf ohne

10.8. - 26.10.2008

Opening: Zo 10.8.2008 11 uur

Ralph Cüpper toont objecten en installaties die zich willekeurig aan het directe begrip van de kijker onttrekken. Over het terrein van het vroegere treinstation strekt zich een twaalfdelig genummerd parcours uit met merkwaardige constructies, die nu eens onder- en dan weer bovengronds met elkaar verbonden zijn. Met de laatste constructie eindigt het parcours in de tentoonstellingsruimte van de "Kulturbahnhof Roetgen".

KULTURBAHNHOF ROETGEN

Fon: +49 2471 132957

Bundesstraße 1b

52159 Roetgen

www.kulturbahnhof-roetgen.de

Openingsuren:
ledere zondag 14-16 uur

grenshalteköpfcchen

Hoe het na de WisselingDerTijden verder zal gaan ...

Vier jaar geleden zijn de stad Aken en de gemeente Raeren het erover eens geworden een nieuw gezicht te geven aan de grensovergang die sinds de val van de slagbomen braak lag. Met de **EuRegionale 2008** en haar motto "grenzen overschrijden" bood zich de mogelijkheid aan om dit plan te verwezenlijken. De resultaten van de plannen zijn het stedenbouwkundig project "Studie mit Köpfcchen" en het euregionaal wegennet "Grenzrouten". In het najaar 2008 zal met de bouwwerken begonnen worden.

Ook KuKuK werd acht jaar geleden door de mogelijkheden van deze plaats ertoe bewogen om met zijn activiteiten het Belgische tolhuisje voor de sloop te bewaren. Intussen is ook het Duitse tolhuis met zijn geschiedenisrijke omgeving als ruimte voor kunst en cultuur ingericht.

De het geplande "Grenshalte Köpfcchen" van KuKuK is een uitnodiging voor een oponthoud bij de grens. Hier worden cultuur, natuur, geschiedenis, gastronomie en rustig recreatietoerisme op een zinvolle manier met elkaar verbonden. Een "RegioMarché" in het Duitse grenshuis zal met zijn producten het bonte aanbod van het drielandengebied presenteren. Zo wil KuKuK hier ter plaatse Europa in deze streek verwerkelijken!

www.euregionale2008.eu

www.grenzrouten.eu

www.kukukandergrenze.eu

Grenzeloos wandelen

Zo hebt u uw streek nog nooit gezien: de GrenzRouten bieden een wandelroutenetwerk dat landschappelijke attracties met culturele en historische bezienswaardigheden verbindt. Grensoverschrijdend bewegwijzerd leiden de routes door stille bossen, groen weideland en aantrekkelijke rivierdalen. Daarbij raken de routes de grensstenen uit de Bourgondische tijd, de Siegfriedlinie, de Landgraben ... Nooit gehoord? Spannende routenflyers en interessante thematische borden nemen u mee in de bewogen geschiedenis van deze en andere historische plekken.

Naast een hoofdas die grotendeels de Nederlands-Duitse en de Belgisch-Duitse grens volgt, bestaat het wandelnetwerk van de GrenzRouten uit zes circuits met een lengte van 5 tot 18 kilometer. Het omvat ook een natuurbelevingspad met 12 haltes en het circuit Köpfchen. De wandelroutes liggen op het grondgebied van Aachen, Kelmis, Plombières, Raeren en Vaals.

De instappunten in de GrenzRouten zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Wandelcafés langs de route nodigen uit tot rusten en verheugen zich op uw bezoek.

Opening van de GrenzRouten op 31 augustus 2008 op het Drielandenpunt!

Verdere inlichtingen: www.grenzrouten.eu

EuRegionale 2008

De **EuRegionale 2008** is een grensoverschrijdend regionaal ontwikkelingsinitiatief van de regio Aken samen met de bureaus uit België en Nederland. De deelstaat Noordrijn-Westfalen stimuleert dit initiatief met het instrument REGIO-NALE van het Ministerie voor Bouwen en Verkeer. Doel van de **EuRegionale 2008** is het bevorderen van samenwerking tussen gemeenten en het versterken van de concurrentiekracht van de regio.

Het motto van de **EuRegionale 2008** is dit jaar programma: Overschrijd grenzen, bezoek onze evenementen en projecten en beleef de drielanden-regio Aken in al haar aantrekkelijke veelzijdigheid! Deze regio is op weg in de toekomst. Met de **EuRegionale 2008** worden ideeën omgezet in projecten om het toekomstpotentieel van onze euregio duurzaam te verbeteren. We nodigen u van harte uit om u bij deze meer dan 150 evenementen van mei tot oktober over de **EuRegionale 2008** te informeren.

www.euregionale2008.eu

impressum

Uitgever KuKuK V.o.G./e.V.
Kunst en cultuur te Köpfchen

Redactie Alice Loo, Eva Koch

Layout Herr Kruse (herr-kruse.de)

Projectleiding Alice Loo
Telefoon: +49 (0)241 55 94 23 06
E-Mail: info@kukukandergrenze.org

Planning en organisatie Michael Zobel (assistentie bospedagogie),
Ursula Klinge (ass. omkaderend progra.),
Roman Havertz (presse/website),
Daniela Fettweis, Karin Heukemes,
Georg Hoffmann, Elke und Thomas Kohl-
rautz, Angelika Ludwig,
Walter Moede, Beate Schneider

metdankaan

Elektro Safarie
Claytec
GB, Kelmis
AD Delhaize, Eymatten
Ibis-Hotel, Aachen
Kreative Gartengestaltung R. Schmitt

Familie Heutz
Familie Lassner
Familie Becker
Familie Dobbstein
Familie Zachariae

Hannah Hees
Isabell Setzer
Meneer en mevrouw Dohr
Manni Hören, Haus der Natur Bonn

Waldkäuze
Waldorfschool:
Steinhäuser, Hildebrandt,
von Wernsdorff

baustoffe **Geulen**

Zeitenwechsel

Wandlung Veränderung Entwicklung Jubiläum

Wir werden 60 Jahre

hilft immer!

Deubner

BAUMASCHINEN

Schönebergstraße 9 · D-52068 Aachen
Tel.: 968 20 - 0
www.deubner-bau.de

organisator

KuKuK (V.o.G./e.V.)

kunst en cultuur te Köpfchen
de Belgisch-Duitse vereniging

D Eupener Straat 407, 52076 Aken, Duitsland

B Aachener Straat 261a, 4730 Raeren/Hauset, België

www.zeitenwechsel.eu

Alice Loo (Projectleiding)

Telefoon +49 (0)241 55 94 23 06

ondersteuners

Gefördert vom:
Ministerpräsidenten
des Landes
Nordrhein-Westfalen

EuRegionale 2008

Ministerie van de
Duitstalige Gemeenschap

Gemeente Raeren

Het project wordt met financiële steun van de
Europese Unie gesubsidieerd (INTERREG IV
A-programma van de Euregio Maas-Rijn)

... en vindt plaats met de vriendelijke goedkeuring van het Waalse Gewest (B), de gemeentelijke dienst voor bosbeheer (I) van Eupen, de stedelijke dienst voor bosbeheer van Aken en de koninklijke commissie voor monumenten- en landschappenbescherming van de Duitstalige Gemeenschap van België.